

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 28.—
za en mesec . . . „ 2.—20
za Nemčijo celoletno . . . „ 29.—
za ostalo inozemstvo . . . „ 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . „ 2.—
V upravi prejemam mesečno . . . 1.—70

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . „ 7.—
za Nemčijo celoletno . . . „ 9.—
za ostalo inozemstvo . . . „ 12.—

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna petstvarsta (72 mm):
za enkrat . . . po 15 v
za dvakrat . . . „ 13 „
za trikrat . . . „ 10 „
za večkrat primeren popust.

Poročena oznaka, zahteva, osmrtice itd.:
enostolpna petstvarsta po 18 vin.

Poslano:

enostolpna petstvarsta po 30 vin.
Izhaja vsak dan, izvenemli na-
delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ograde 28.511,
bo. n.-hero. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Meje bodoče Albanije in interview
s črnogorskim delegatom Vojno-
vičem.

(Poročilo našega londonskega
dopisnika.)

London, 16. jan. 1913.

Ker meje nekaterih delimitacijskih projektov, kakor so navedene v »Slovenku« od 9. t. m. niso docela točne, navajamo tukaj mejne črte treh projektov — črnogorsko - srbskega, avstrijskega in albanskega na podlagi avtentičnih zemljevidov, kakor so predloženi poslaniški reuniti in so se mi izporočili od strani najkompetentnejših oseb. **Balkanski albanski zemljevid sem na svoje oči videl**, za ostala dva pa pri tisti priliki izvedel od merodajne osebe.

Črnogorsko - srbski projekt.

Od izliva reke Matja pod Lešom teče meja malo ob reki navzgor do tja, kjer se Matja drugič cepi — blizu kraja Pedana; tu se loči od Matje ter drži v severni smeri preko gore Kalmeti in odtod severovzhodno, sledeč neprestano razvodni črti, ki jo tvorijo: na eni strani Drim do združenja Črnege in Belega Drima in odtod Črni Drim do Ohridskega jezera, na drugi pa obrežne reke od Matje do Skumbe, tja do gore Kamna. Odtod gre nekaj časa zapadno, se obrne kmalo proti jugu, prekorači reki Devol in Beratit, nakar se začne zavijati jugo-zapadno preko reke Vogima ter teče nato v loku preko gor Lusati in Laugara nekako do srede južne obali Valonskega zaliva. Ta meja se nikjer ne dotika Drima, Črnege Drima in Ohridskega jezera.

Avstrijski načrt.

Meja drži od sedanjega črnogorskega meje na južnem bregu Skadrskega jezera naravnost preko jezera do severnega brega pri kraju Strbec, odtod ob neki mali reki v severovzhodni smeri čez Obrici Vrh, Prokletu Planino in Severne Albanske Planine ter se malo pod Pečjo obrača zapadno do Belega Drima, nekako pri Novem Selu. Odtod sledi Belemu Drinu nekako do kraja Salči, kjer prekorači reko in se obrača

zopet vzhodno do Šardaga, kjer zavije proti jugu med Malo reko in Radišico do njunega združenja in izliva v Črni Drin (Dibar ostane albanski), in ob Črnem Drinu (izločivši mesto Strugo od Albanije), do Ohridskega jezera. Nato od vzh. konca južnega jezerskega brega do jezera Malik, od kjer sledi reki Devol do izvira, odtod čez gorovje Dramos, reko Zuzel, goro Susnica ter se zavije okolo Konice, ki ostane albanska, jugo-zapadno do reke Kalamos, ki ji sledi do izliva v Jadransko morje.

Projekt provizorične albanske vlade.

Meja se začne na severnem obronku Mokre Planine na sedanji vzh. črnogorski meji ter drži do reke Ibar, tako da je Rožaj albanski, sledi reki Ibar do Mitrovice, obide to mesto, seve kot albansko, ter drži po gorah proti jugo-vzhodu, tako da pušča Vučitrn, Prištino in Gilan Albanski. Pri Gilanu se zavije proti jugo-zapadu do Kačanlika, kjer se zavije zopet proti vzhodu tja do Kumanova, tudi albanski, ter sledi rekama Pečinja in Vardar do Velese (albanski). Odtod drži skoraj čisto južno do Broda ob reki Črna, tako da sta Prilep in Bitolj pa Lerin albanski. Južno od Lerina se pa obrne proti zapadu do Beglista ob reki Devol, kjer se dotakne meje avstrijskega projekta, odtod teče v južni smeri naravnost do grške meje vzhodno od Mecova.

× × ×

Dr. Lujo knez Vojnović, glava črnogorskih delegatov, me je vsprejel danes ob en četrt na 5. uro popoldne. Enako ostalim gospodom ima i on malo časa a obilo poslov; zbok tega ga je težko dobiti. »Ali samo pet minut Vam morem odstopiti časa,« je rekel po prijaznem pozdravu na hodniku, kjer sem ga bil dobil, ter me popeljal v svojo zasebno sobo. Že zadnjič sem imel priliko povdariti, kako prijazno me je bil vsprejel, danes pa se mi je izkazal tako priščenega, gostoljubnega, da sem bil iznenaden in skoraj zmeden. Ponudil mi je sedež, podal fino cigareto, poklical strežaja ter naročil čašo čaja zame, in ob zanimivem, živahnem razgovoru, kojega večidel je seveda odpadel na njegove rame, ko je beseda dala besedo, je iz petero minut kakor bi trenil vzrastlo malone petkrat petero. Gospod Vojnović je temperamentnega značaja, nekaj podoben dr. Danevu, zlasti pa mu je podoben v tem da skrbno izbira besede o važnejših rečeh.

Na vprašanje o stanju suspenzije mirovnih pogajanj mi je odgovoril, da znano Reuterjevo in (dasi iz drugega vira) tudi moje brzojavno Vam sporočeno obvestilo glede nameravane notifikacije Rešid Paše od strani zavezniških delegatov, da se premirje konča in vojska nadaljuje, ne odgovarja docela resnici. Res je, da so se delegati o tem posvetovali ter morda prišli celo do kakšnega sklepa, a stvar ni bila namenjena za javnost, zlasti ne v tej obliki.

Res pa je, da so zavezniški delegati sklenili počakati kakšen vspeh bo imela nota veselil v Carigradu.

Medtem ko je bilo prej težišče mirovnih pogajanj v Londonu, leži zdaj z ozirom na noto veselil pa znani turški zbor v Carigradu. Zavezniškim delegatom zbok tega ne preostaja drugega nego čakati.

Jutri izroče sir Greyu in zastopnikom ostalih veselil obširen memorandum glede Skadra, ki tvori gorišče vseh črnogorskih prizadevanj.

Kakor se čuje iz novin, se Avstrija na vso moč ustavlja, da bi Skader postal črnogorski; in ž njo je Nemčija in deloma, vezana po trozvezi, tudi Italija. Za črnogorski Skader pa se predvsem odločno poteguje Rusija, katero podpirata Francija in Anglija. Kako pa se to vprašanje končno reši, zdaj ni mogoče povedati.

Podal sem mu ponedeljkovega »Slovenca«, ki prijavlja med brzojavkami poročilo milanskega »Secola« iz Londona; ker stoji v njem, češ, da se je gospod Vojnović izrazil, da bi se moral kralj Nikolaj odpovedati prestolu in Črnogoro za vedno zapustiti, sem se čutil dolžnega opozoriti ga na to, zlasti z ozirom na njegovo odločno izjavo o sličnih bajkah, ki mi jo je bil podal ob prvem intervjuu. Prečital je dotično brzojavko ter odgovoril: da je resnica, kar je povedal glede Skadra, da pa ni nikdar izjavil, da bi se moral kralj Nikola odpovedati prestolu in Črnogoro zapustiti, niti izrekel besede, iz katerih bi se moglo kaj takega povzemati. Naprosil me je, da to v »Slovenku« odločno dementiram, če mogoče brzojavno (kar se je zgodilo).

Da bi bila Avstrija pripravljena dati Črnigori Skader, če dobi Lovčen, je popolnoma **neresnično** in o tem sploh ni bilo govora.

Pač pa pušča Avstrija Črnigori Peč, Srbom pa Prizren. Tega posled-

nega izpočetka ni bila voljna dati, a je odnehala, ko je izprevidela, da bi morala prej celo Srbijo osvojiti, predno bi se Srbi odrekli Prizrenu.

Poleg Skadra zahtevajo Črnogorci tudi Lješ pa Medovo (San Giovanni di Medua) ob Jadranskem morju. S kakim vspehom, pokaže bodočnost.

Albanski projekt za delimitacijo Albanije je naravnost nonsens. (Vsebinsko tega smešno - fantastičnega projekta, kakor drugih podajam na podlagi avtentičnih zemljevidov, ki sem jih imel priliko videti posebej.) Nihče ga ne smatra resnim in tudi nihče se ne poteguje zanj, niti Avstrija.

Govorila sva še o tem in onem, kar mislim, ni za javnost iz umevnih razlogov in ni dosti manjkalo, pa bi še nadalje govorila. Kako zelo je bilo gospod Vojnović prijazen in postrežljiv, se more spoznati tudi iz tega, da mi je dovolil priti po informacije kadarkoli hočem, in to naravnost k njemu v sobo brez zavlačevalnega posredovanja raznih uslužbencev.

Da Avstrija pusti Srbiji Prizren, mi je potrdila tudi neka tukaj bivajoča srbska politična osebnost, ki je najboljšje informirana, le prizrenska okolica bi imela pasti pod Albanijo.

Nemška večina štajerskega deželnega zbora na založni klopi.

Celje, dne 19. prosinca 1913.

V kratkem času proslula brošura »Slovinci v deželnem gospodarstvu vojvodine Štajerske« je popolnoma prekrizala bojne načrte nemškonalne in naše liberalne stranke za bližajočo se deželnozborske volitve. Ta čedna koalicija si je že izračunala, koliko centov peska bo treba volilem nastiti v oči, koliko milijonov izgube bo treba radi obstrukcije naračunati strmečim davkoplačevalcem, da se odvrnejo od Slovenske Kmečke Zveze. Toda navedena brošura je z bengalično lučjo posvetila v zapletene številke deželnega proračuna in računskih zaključkov ter z neizpodbojnimi številkami dokazala krivično razdelitev deželnih sredstev med slovenske sodeželane.

Te številke so zaplele sapo liberalni stranki, ki je močna samo v frazah, naravnost v delirij pa so spravile nemškonalne politike, ki se sedaj v potu svojega obraza trudijo, da bi oslabili vtis temelji-

ponavljal: »Tudi midva greva z vami, da pokaževa, ali sva res Saladinova ogleduha ali ne.«

Za te besede se pa nikdo ni zmečnil, kakor je bilo videti; kajti vsak je bil zatopljen v svoje misli. Drug za drugim so vstajali, se priklonili kralju in odšli iz šotora, da dajo povelja in se do odhoda malo odpočijejo. Tudi Godvin in Wulf sta šla in ž njima nazaretški škof, ki je ves nemiren sklepal roke. Wulf pa ga je tolažil, rekoč:

»Ne žalostite se, oče; mislimo na veselje bitke, ne na žalost, ki utegne priti za njo.«

»Jaz ne najdem veselja v prelivanju krvi,« je odgovoril sveti Egbert.

× × ×

Po kratkem spanju sta Godvin in Wulf vstala in dala konjema zobat. Preizkusila sta oklepe, odpeljala konje k studencu, da jih napojita. Wulf, ki je bil izveden v vojski, je tudi prinesel seboj štiri velike mehove za vino, ki jih je pripravil za ta čas, jih napolnil s svežo vodo ter privezal dva ob Godvinovo sedlo, dva pa ob svoje. Napolnil je tudi steklenice za vodo pri sedlih, rekoč:

»Tako bova vsaj med zadnjimi, ki bodo umrli od žeje.«

(Dale

tega dela dr. Benkovičevega. V kisló ja-bolko kritike je ugriznil zlasti zastopnik celjskega mesta dr. Negri. Šele na velikem zborovanju »Volksbunda« v Gradcu dne 14. t. m. smo slišali prve ugovore zoper podatke brošure, ki zaslužijo več ali manj resnega odgovora. Dr. Negrijev govor so dobesedno priobčili vsi moniterji nemške večine in ga osolili z običajnimi očitki svoje-ga žargona. Naš rekontra velja le stvarnim trditvam tega kontra, ki zelo diši po aktih deželne statističnega urada.

Odgovor je zelo kratek, ker vse balan-siranje dr. Negrija in njegovega pomočnika v deželnem odboru s številkami razpade v nič, ako odkrijemo, da dr. Negrijevi za-ključki slone na premisi, katero na žongler-ski način podtika dr. Benkovič.

Ta je dež. proračun za l. 1910. analiziral z narodnega in teritorialnega stališča, vrh tega pa še pri vsaki postavki določil, ali in koliko služi Slovincem ozir. Spod. Šta-terju po svojem namenu in koliko dotič-nega izdatka pride v slovenske roke oziro-ma na Spodnji Štajer.

Vzemimo na primer kot jako dra-sitičen vzgled deželno prisilno delavnico. Ta ima seveda namen, služiti Slovincem in Nemcem, Spodnjemu Štajerju in drugim delom dežele. Dr. Benkovič smatra radi tega to postavko kot skupno ali nevtrarno po svojem namenu, ker ni mogoče določiti natančnega razmerja med slovensko in nemško kvoto, ki se itak menja od leta do leta. Za namene prisilne delavnice prispe-vamo pa tudi mi Slovenci svoje davke v obilni meri, tudi naš denar se izdaja za to postavko, a od denarja, ki izgine v zeva-joče deželne fondе v to svrhu, Slovenci in Spodnji Štajerci sploh ne vidimo več niti beliča. Ves ta denar ostane na Srednjem Štajerju (kjer je prisilna delavnica) in iz-datki K 186.920 za osobe, hrano in druge velike potrebščine po ogromni večini pri-de le v nemške roke. tako da je ta izdatek v dr. Benkovičevi brošuri po pravici vr-ščen v nemško in srednještajersko kolono.

Na tej bolezni boleha vse dr. Negrijevo dokazovanje, ki se koncentrirala v sledeči smeri: dež. zavodi, t. j. bolnišnice, hiralnice, kopališča služijo tudi Slovincem, zato se mora reči, da 30% teh izdatkov, kar odgo-varja približno številu Slovencev, pride v slovenske roke. Ta nelogični zaključek go-tovo ne dela časti svojemu izumitelju in je preračunjen samo za alhokoverne in malo-misleče nemške špisarje, katerim je dr. Ne-grijev kontra evangelij. Kaj pa imamo Slo-venci od letnih izdatkov K 800.000 (l. 1910.) za deželno bolnišnico; kakor morajo Nem-ci sedaj priznati, plačamo Slovenci najmanj 15% deželnih davkov, za deželno bolnico sorazmerni del, od katerega pa pride v slo-venske roke nazaj vsota, ki niti v poštev ne pride; saj je vse osobe od primarijev do slug nemško, le nemški stavbeniki in drugi podjetniki in le nemški dobavitelji živil, zdravil itd. vlečejo od bolnišnice mastne dobičke. Res velika doza predrz-nosti je potrebna, da se na tak način res-nica na glavo postavlja.

Dr. Negri se peča edinole z vprašanjem, ali in v koliko posa-mezni deželni zavodi služijo tudi Slo-venem, popolnoma pa je opustil razmotriva-nje, koliko dotičnih izdatkov pride v slo-venske roke. Nadalje hoče izdatke za skupne ali nevtralne zavode po številu slo-venskega prebivalstva Slovincem v dobro vpisati! Ta argumentacija stoji na tako sla-bih nogah, da strmimo nad pomanjkanjem čuta odgovornosti in resnosti, s katerim hoče dr. Benkovičeve argumente ovreči. Kaj naj bomo deželnemu odboru še pose-bej hvaležni, da tudi slepce, bolnike, umobolne slovenske narodnosti sprejemlje v svoje zavode? Ali je to dokaz, da v tej obliki Slovenci svoje davke nazaj dobijo? Ako se hoče ovreči trditev, da Slovenci plačamo 15% deželnih davkov in da le 9% deželnih izdatkov pride zopet v slo-venske roke, potem ne zadošča dokaz, da Slovenci po številu prebivalstva participi-samo na deželnih zavodih kot pasivni del, ampak treba dokazati, da naši davki vsaj posredno pridejo zopet v slovenski žep. Stoji tedaj, da dr. Negri niti z besedico ni poskusil pobiti dokaza, da gre vsako leto okrog 5% realnih deželnih izdatkov, t. j. 1 milijon kron priznana slovenskega denar-ja v nemške svrhe in nemški žep. Dr. Negri in njegov vir tudi dobro veda, kje šepa protidokaz proti dr. Benkovičevi brošuri in dobro veda, da je samo tako po ovinkih mogoče ublažiti jasno besedo števil-k brošure. Zato pa se previdno ogibljeta je d r a vprašanja, koliko Slovenci dobe iz deželne blagajne, ampak le dokazuje, da deželni zavodi služijo tudi Slovincem, česar nikdo ni zanikal.

Nemška večina deželnega zbora šta-jerskega slabo zagovarja svoje krivice na-sproti Slovincem; zato pa si je kot trebilo izbrala dr. Negrija, iz čegar ust v deželnem zboru nismo čuli resnih besed, ampak le ostudne psovke na naše, posebno kmečke poslance.

: Naročite „Slovenca“ :

Na Balkanu.

POMORSKA BITKA MED TURSKIM IN GRŠKIM BRODOVJEM. — 1 MOŽ UBIT. — »HAMIDIE« V PORT SAIDU.

Atene. Oficielno se poroča 18. t. m. ob 8. uri zjutraj: Turško brodovje je da-nes zapustilo Dardanele in plulo v smeri proti Tenedu, kjer se je razvil dveurni boj z grškim brodovjem. Grško brodovje je turške ladje zasledovalo. Turško brodovje se je umaknilo v Dardanele. Pozitivnih dat o izgubah sovražnika manjka.

Atene. Admiral Conduriotis po-roča oficielno: Turško brodovje se je pojavilo 18. t. m. zjutraj 20 milj severoza-hodno od Tenedosa. Obstojalo je iz ladij »Barbarossa«, »Torghut Reis«, »Messudje«, »Assar i Teflik« ter 13 torpedovk in tor-pedolovcev. Grške ladje so bile: »Averov«, »Hidra«, »Spetsai«, »Psora« in torpedolovci »Sfendoni«, »Naferatuza«, »Aspis« ter »Ni-ki«. — Guverner na Tenedu poroča: Bitka se je začela ob 11 uri 25 minut. Okoli 12. ure 50 minut se je začelo turško brodovje polagoma umikati. Ob 2. uri 30 minut je bila bitka končana. Turške ladje je zasle-dovala zlasti bojna ladja »Averov«. Čuje se, da je grška podmorska ladja »Delfin« potopila turško križarko »Medjidje«. Po-drobnosti manjkajo. Na grški strani je bil po poročilu Conduriotisa ubit en sam mož.

London. »Reuter« poroča iz Port Sai-da, da je prijadrala v Port Said ponoči turška križarica »Hamidie«. Poveljnik je iz-javil, da je ponoči ob mesečnem svitu in ne v megli zapustil Dardanele, ne da bi ga bili Grki opazili. Križarka »Hamidie« (ne »Med-jidje«) je obstrlejevalo Syro. V zadnji noči je na višini Port Saida zapazil dve mali grški križarici, s katerima se je boril za umikanje. V boju je izgubil eno sidro, drugo je poškodovano. Ladje same grške krogle niso poškodovale.

Kairo. »Agenzia Havas« poroča: Turška oklopna križarica »Hamidie« je po več-rainjšem boju na morju pobegnila v Port Said. Grški diplomatični agent zahteva, naj se ladja razoroži ali pa Port Said čez 24 ur zopet zapusti.

TURČIJA ODGOVORI VELEVLASTEM ODKLONILNO? — IKDAM PRIPOROČA TURKOM PAMET. — VELEVLAŠTI PRIPRAVLJAJO DRUGO NOTO, BAL-KANSKA ZVEZA PA ULTIMAT. — OPASEN POLOŽAJ V CARIGRADU. — PRI ČATALDŽI.

Berolin. »Lokalanzeiger« poroča iz Carigrada: V turškem zunanjem ministr-stvu so včeraj sestavili odgovor na kolek-tivno noto vevlasti. Ministrski svet je ne-prestano zboroval. Odgovor se bo baje takole glasil:

V etnografskem oziru tvorijo Bulgari v odrinskem vilajetu manjšino ne le v pri-meri z mohamedanci, marveč tudi v pri-meri s številom drugih kristjanov. Odrin se je doslej držal in se bo še naprej držal. Ka-lifatu bi jako škodovalo, če se Odrin preda, ker se tu nahajajo sveta grobišča. Odrin tvori nadalje drugo glavno mesto Turčije in grozi eksistenci cele države nevzdrž-nost, če ga Turki odstopijo. Iz teh razlo-gov se Odrin ne more odstopiti. Porta pro-si, naj vevlasti ne posredujejo samo pri njej, marveč tudi pri balkanskih zavez-nikih, da se dobi temelj za sporazumljenje, ne da bi bil obstoj države ogrožen. Ker Turčija pošteno želi, da se sporazumljenje doseže, je tudi na nove žrtve pripravljena. Glede na otoke Turčija tistih otokov, ki leže ob azijski meji, ne more odstopiti, pač pa je volj-na, da se o odstopu drugih otokov pogaja. Mesto Odrina bo Turčija najbrže predla-gala, da odstopi Gümüldžino. Na noto Tur-čija pred torkom ne odgovori.

Dunaj. »N. F. Pr.« poroča iz Carigrada, da bo Turčija na noto vevlasti odgovorila že danes in izjavila, da Odrina iz etničnih, strateških in verskih razlogov ne more odstopiti. — Minister zunanjih zadev No-radunghian je nasproti dopisniku »Tempa« potrdil, da Turčija Odrina ne misli predati, na noto bo pa šele v nekaj dneh odgovorila, ker se bavi vlada z mislijo sklicati preje državni svet.

Carigrad. Turški listi pišejo o skupni noti vevlasti zelo rezervirano in jo raz-lagajo tako, da vsebuje grožnjo Evrope. »Ikdam« sodi, da se bo morala turška vla-da, ko bo odgovorila, ozirati na nevarni po-ložaj Turčije, ki v slučaju, da se bo vojna nadaljevala, ne bo imela opraviti le z bal-kanskimi zavezniki, marveč tudi z alirano Evropo. Če hoče Turčija slediti svetovni ve-lesil, se morajo potrebni diplomatični ko-raki hitro narediti, ker bi bile vevlasti, če med časom dolgotrajnih korespondenc Odrin pade, odvezane vsake obzirnosti na-sproti Turčiji, ki bi bila novim nevarnostim izpostavljena. Spor naj se poizkuša porav-nati, dokler so vevlasti še vezane na svoje obljube. Ne sme se slediti srcu, mar-več pameti. »Sabah« objavlja izjavo neke-ga neaktivnega turškega diplomata, ki je izjavil: V tistem trenutku, ko so vevlasti svojo noto vložile, je beseda nevtralnost svoj pomen izgubila. Nevtralnost je do zdaj ovirala delovanje diplomacije, korak vele-sil na je to načelo preuknili.

Berolin. »Lokal-Anzeiger« poroča iz Carigrada: Trdi se, da balkanske zvezne države izroče po ruskem poslaniku porti ultimatum, v katerem se zahteva, naj se Turčija v štirih dneh izjavi za vojsko ali za mir.

London. Diplomatski krogi izjavljajo, da bodo vevlasti, ako se Turčija ne bo udala, predložile novo energično noto, ki bo spravila na dnevni red tudi armensko vprašanje.

Carigrad. Tu zelo vre. Mladoturki ljud-stvo zelo razburjajo. Vojna stranka je iz-dala nebroj letakov. Vse je vojaško zastra-ženo. Vlada se najbolj boji kurdskih konje-nikov, ki nočejo iz mesta in utegnejo pov-zročiti resne nemire. Kiamil paša je skle-nil te dni izdati jako stroge naredbe.

Berolin. Stanje balkanskih armad je sedaj baje sledeče: V Traciji stoji 280.000 Bolgarov in Srbov (dve diviziji), 100.000 mož stoji pred Odrinom, poveljuje jim ge-neral Ivanov; 125.000 mož stoji pred Čataldžo (general Dimitrijevič), ob Marmarskem morju stoji 60.000 mož (general Kutinčev). Tem četam poveljuje general Savov, ki ima svoj glavni stan v Lozengradu. Pri Čataldži stoji med Čataldžo in Stambulom 180.000, pri Galipoliju pa 80.000 turških vo-jakov.

Berolin. »Lokalanzeiger« poroča, da se turška armada pri Čataldži nahaja v zelo slabem stanju.

ALBANSKE MEJE.

London. Avstrija in Italija pustita bal-kanskim zaveznikom Sv. Ivan, Skoplje, Bi-tolj, Peč, Kosovo, Veles, Prizren, Janino in Presbo, Skader in Debar pa ostaneta alban-ska. (To poročilo popolnoma potrjuje naš londonski dopisnik v današnjem dopisu. Opomb. uredn.)

Dunaj. Iz diplomatičnih krogov se do-znava, da se bo konferenca vevposlanikov v Londonu pečala pred vsem z delimitacijo Albanije. To vprašanje bi moralo že pred dnevi priti na red, pa se je zakasnilo vsled uređovanja kolektivne note. Nato pridejo v posvet egejski otoki in konečno tudi usoda Soluna.

London. »Reuter« poroča, da so črno-gorski mirovni delegati predložili Greyu in ostalim vevposlanikom v Londonu spome-nico, ki navaja vzroke, zakaj se naj Črnigori priklopita Skader, Peč in Prizren. Črnigori da je ljubše, če izgine z Balkana kot politični faktor, kakor da bi se odpo-vedala omenjenima mest

Slovenska opera.

V »VEČNEM MORNARJU«

R. Wagnerja smo imeli včeraj zvečer pri liko, spoznati in čuti primadono zagrebške opere gospo Miro Korošec, katera uživa že sedaj v najboljših umetniških krogih izbo- redov sloves kot dramatična pevka in je tudi že na dvorni operi gostovala v vlogi Sente. Odlikuje se po lepi vnanjosti in je uprav v Wagnerjevem smislu stasita, njena igra je prečiščena, temperamentna in stilizirana, glas njen je jak vobče, jačji v nižjih legah, v višini pa je bil sinoči mestoma vezan. V celoti umetnica, kakoršnih je bilo pri nas malo na posetu. Polna hiša je rojakinjo burno aklamirala in kvitirala njen iskren poljub, katerega je pritisnila na narodne barve svoje rodne zmlje z živahnimi klici. Vredna partnerja, katera je obdarila s cvetkami iz prečete šopka, sta ji bila g. Fejfar in g. Križaj, prvi kot Holandec (večni mornar), drugi kot Daland (norveški mornar). Lovca Erika je pel g. Kovač, igral ga ni. Radi mu priznamo nekoliko napredka, toda glas njegov je nujno potreben pop- polne preobrazbe, v igri pa bo izdaten na- predek le mogoč ob obsežnem solanju. Po- tem bo g. Kovač brez dvoma izborna moč naše opere. Za sedaj je hvaliti na njem le njegovo pridnost in trudljivost.

Krmar g. Jež in Sentina dočija, gca. Peršlova sta včeraj izostala. Zakaj, ni znano.

Nenavadno dobro se je držal ženski zbor in orkester pod izkušenim vodstvom g. kapelnika Hrazdirc.

Splošno je bilo opaziti, da se je vse trudilo svoje najboljšje moči porabiti v pri- log umetniškega miljeja, katerega je vtis- nila predstavi odlična umetnica - prima- dona.

Opera se jutri, v torek, na splošno že- ljo poje z gco. Korošec kot Sento zadnji- krat v sezoni. A. S.

Dnevne novice.

+ **Včerajšnji shod Kmečke zveze v Črnučah** je krasno vspel. Na poslušal- cib, ki so napolnili prostorno dvorano »Doma«, se je videlo, da so politično dobro izsolani, to pa zato, ker se na Črnučah vrše pogosto shodi in ker je v tej mali fari (160 hiš) zelo razširjeno naše dobro časopisje: samo »Domolju- ba« prihaja nad 100 izvodov. Iz obšir- nega poročila gospoda deželnega od- bornika dr. P e g a n a kakor tudi naše- ga dež. poslanca Dimnika se je vi- delo, da naši poslanci res vestno in neustrašeno delajo za kmeta, katerega so liberalci dosledno in vedno prezirali in zaničevali. Zato je bila z navduše- njem sprejeta zahvala tem našim vr- lim poslancom.

+ **Revolverski učitelj.** »Učiteljski Tovariš«, glasilo naprednih učiteljev, grozi z revolverjem. Proti oblasti piše, da »se mora streti to neznosno straho- vlado, da jo pohodijo in pomandraj, kakor se pokonča in uniči strupen gad« in poziva, da se mora »revolver, ki je bil obrnjen v lastno telo (slučaj Brus) — zasukati.« S takim doku- mentom svoje izobrazbe hoče liberalno učiteljstvo izsiliti od oblasti draginjske doklade. Mi bi pa lahko vprašali drž. pravdnistvo in politično oblast, ali je dovoljeno, učiteljskemu glasilu priob- čevati članke zaradi kakršnih bi mora- li uredniki drugih listov v zapor?

+ **Nemški »Volksrat« in jugoslo- vansko vprašanje.** Dunajski listi poro- čajo, da nameravajo meseca februarja sklicati na Dunaj štajerski, koroški, kranjski in novoustanovljeni primor- ski »Volksrat«. Sklepati nameravajo o načelih, kako obravnavati jugoslovansko vprašanje.

+ **Stavka v Vevčah.** — **Sovraštvo liberalcev proti slovenskemu delav- stvu.** »Slovenski Narod« ostane vedno zvest v svojem sovraštvu nasproti slo- venskemu delavstvu. Ob vseh doseda- njih stankah je »Slovenski Narod« za- vzemal delavstvu sovražno stališče. Ob obeh prejšnjih stankah vevškega de- lavstva je »Slovenski Narod« sramotil slovensko delavstvo, ki se je borilo za svoje pravice proti nemški lastnici vevške tvornice. Vseslovanski (?) »Na- rod« je grdil in sramotil pred leti jese- niško in javorniško delavstvo, ko je stavkalo in je pisal tako, kakor da bi bil tiste članke narekoval kak akcijo- nar nemške Kranjske industrijske družbe. Tudi ob sedanjih stanki v Vev- čah, ko se vojuje vevško delavstvo že nad tri mesece za svoja prava, je ostal »Slovenski Narod« zvest svoji prete- klosti. V soboto je »Narod« priobčil čla- nek, ki je pisan tako, kakor da bi ga bil inspiriral kak akcijonar nemškega kar- tela avstrijskih popirnic. Kar piše »Na- rodov inspirator o splošnem gospodar- skem položaju, se jako lepo čuje, am- pak če je ravno po sedanjih krizah po- pirna industrija res trpela, je stvar, o kateri se tudi lahko drugače sodi, ka- kor to »Narod« sodi. Vsled vojnih kriz je ravno uporaba popirja, poskočila, ne

pa nazadovala. Akcijo Leykamove družbe notirajo na dunajski borzi zdaj s 418 kronami (nominalna vrednost 200 gl.); da ne stoji višje, je družba sa- ma vzrok, ker toliko časa ne konča s svojim delavstvom vojske, ki mu jo je vsilila. Suhe številke naj to našo trdi- tev dokažejo. Minulo soboto (18. t. m.) so popirji avstrijskih popirnic na du- najski borzi bili vredni in sicer Elben- mühl 38, Heinrichsthal 48, Nettings- dorf 170, Neusiedler 439, Steyermühl 445 in Waldheim - Druckerei 27 kron več kolikor znaša nominalna vrednost akcij teh popirnic. Tisti, ki je »Narod« informiral s splošnimi opazkami o kon- junkturi na popirnem trgu, je, kakor te suhe številke dokazujejo, »Narod« pošteno potegnil. S splošnega gospo- darskega stališča čas za stavko nika- kor ni bil neugodno izbran. Kar pa tiče stavke sam, v vsej svoji ponižnosti najhvalečnejše odklanjamo, da bi bil kak »klerikalec« vevško delavstvo v stavko pognal. Vsi naši ljudje, ki so pred stavko imeli z delavstvom posve- tovanja, so stavko odsvetovali, pa ne radi neugodnega gospodarskega polo- žaja, marveč zato, ker delavstvo stro- kovno ni bilo organizirano. Ko je pa de- lavstvo, ne da bi je bil kdo hujskal, sklenilo, da prične stavkati, ker ne mo- re več prenašati pruskih občevalnih navad sedanega ravnatelja, je seveda nismo pustili na cedilu. Izključno naši ljudje govore na shodih stavkujočega delavstva, naši ljudje in naša večina v kranj. deželnem odboru podpira stav- kujoče delavstvo in se naši ljudje pri razdelitvi podpor, ki dohajajo, ne ozi- rajo na to, če se za njo oglasi tudi libe- ralni delavec. Mi svojih slovenskih de- lavk in delavcev v Vevčah ne bomo na cedilu pustili, če pa »Narod« drži s pruskimi valpeti nemške Leykamove družbe, je to njegova stvar in le doka- zuje hinavsko zavratnost tistega »Na- roda«, ki niti za svoje liberalne pristaše v Vevčah dozda ni niti starega pol sol- da nabral.

+ **Proslavo zaveznice Slovence,** naj darove za stavkujoče v Vevčah pošilja- jo na naslov: L. Tomažič, Katoliška tiskarna v Ljubljani.

+ **Kako se javnost napačno informuje o balkanskih dogodkih.** V »Historisch- Politische Blätter«, ki izhajajo v Monako- vem, beremo, da so Srbi tako nestrpni, da je moral skopeljski nadškof Lazar Mie- dia ob izbruhu balkanske vojske, ko so Srbi marširali v Albanijo, zbežati in da se še zdaj ni mogel vrniti v svojo dijecezo. Kakor znano, pa je skopeljski nadškof že za časa evharističnega kongresa, ko je bilo v Prizrenu še vse nebeško mirno, odpoto- val na Dunaj, odkoder se ni do danes vrnil v svojo rezidenco in je sicer živ in zdrav ter se je udeležil med drugim tudi Siebart- zovega predavanja o Albaniji v »Uraniji«.

— **Umrla** je včeraj v Dvoru pri Št. Vidu nad Ljubljano v 70. letu blaga kr- ščanska mati in skrbna gospodinja Marija Švajger, rojena Koman. R. I. P. Preostalih naše odkrito sožalje.

— **Umrli** je v Dolskem pri Ljubljani nadučitelj g. Ivan Zupan. Pogreb bo v sredo ob 10. uri dopoldne. N. v. m. p.

— **Slomškova zveza.** V »Slovenec« z dne 15. t. m. je notica, v kateri dopis- nik svetuje, da ne bi v Slomškovo zve- zo vsprejemali takih, ki so naročniki liberalnih listov in za štafažo na libe- ralnih prireditvah. V vednost dopisni- ku, povemo, da se odbor vedno drži ta- kega načela. Če bi se pa vendar bil kakšen tak utihotapil v Slomškovo zvezo, tedaj naj se naznani osrednje- mu odboru, da ga v prvi odborovi seji črta. Nam ni za število, ampak za je- dro! V Slomškovi zvezi hočemo zbrati samo najboljše učitelje in učiteljice!

— **Iz Radovljice.** V nedeljo, dne 19. januarja ob 3. uri popoldne se je vršila v občinski pisarni volitev **krajnega šolskega sveta radovljiskega.** V krajni šolski svet volijo občinski zastopi mesta Radovljice in občin Predtrg, Lancovo in Lesce. Navzočih je bilo nad 30 odbornikov, med temi so bili zbrani polnoštevilno odborniki iz Radov- ljice in Lancovega. Volitev je zelo spretno vodil g. mestni župan Alekšij Roblek. Sko- raj soglasno so bili izvoljeni kandidati S. L. S. Prejšnji liberalni in napredni člani krajnega šolskega sveta radovljiskega, ki so skoraj eno desetletje neomejeno v tem zastopu paševali, sedaj niti v poštev niso več prišli ali kvečjemu dobili po en ali par glasov za spomin. Res žalosten konec nkda tako močnega in brezobzirnega li- beralizma. V novi krajni šolski svet radov- ljiski so izvoljeni: g. Alekšij Roblek, mest- ni župan radovljiski, Ivan Dornič, župan iz Lancovega, Josip Trpina, žel. podurad- nik v pok. in posestnik v Podtrgu in Ivan Brejc, posestnik iz Nove vasi. Namestniki pa: g. Vinko Resman, podžupan radovlj- ski, Valentin Mulej, Matija Kalan in Franc Debelak. Po končani volitvi so zbrani od- borniki s posebnim zadovoljstvom in s po- nosom zapuščali volilni lokal v prijetni za- vesti, da so pokončali en važen kos proti- ljudskega liberalizma.

— **Nemci in pravica na Kočevskem.** Po dolgem trudu se je posrečilo dobiti za Slovence v Kočevju gostilniško koncesijo. Sedaj je po dolgem preganjanju g. Be- ljan otvoril gostilno. To pa »Deutsche Stimmen« zelo jezi, ker so menda mne- nja, da bi za take ljudi, ki ljubijo mir in ne hujskanja v Kočevju, ne smelo biti nobe- nega zbirališča. Ali pa menijo Nemci, da je Bog dobro kapljico ustvaril samo za Nemce in da vsak, ki ni pristaš izvestnih hujskačev, moral biti v Kočevju lačen in žejen? Torej le nekoliko več treznosti in manj prenapetosti!

— **Poročila** se je hčerka posestnika in gostilničarja gdca. Mici Zakotnikova z g. Franom Levičnikom, trgovcem v Kam- niku. — V Domžalah se je poročila gdca. Mici Flerin, hčerka trgovca, z g. Franom Golobom.

— **Žalosten konec žalostnega zakona.** Iz Spodnje Šiške: Gosp. Ivan Sevshek, mož povsem mirnega in treznega značaja, je imel ob strani svoje zakonske polovice pravcati pekel na zemlji. Ona je bila nam- reč udana pjančevanju in je napravila ves možev prisluhek in še dolgove napravljala. On se je trudil z vsemi sredstvi, da jo spravi na pravo pot in še nedolgo tega je naročil za približno 30 K »Smrti alko- holu«. Ko mu je nekoč obljubila, da se po- boljša, ji je kupil v dar lepe uhane in novo obleko. Pa vse skupaj ni izdalo nič. Sev- šek je prišel v petek zvečer ob 8. uri res nekoliko vinjen — kar pri njemu ni bila navada — a mirno in dostojno domov. Ko je našel vrata svojega stanovanja zaprta in slišal, da žena znotraj sem pa tja hodi, je začel trkati in prositi ženo: »Mici, odpi- ri bodi pametna.« Po četrtnem brez- uspešnem moledovanju se je odpravil, ka- kor da bi hotel zopet oditi. Pred hišo se je ustavil in govoril z ženo, ki je tačas od- prla okno. Povrnil se je in trkanje in proš- nje so se nadaljevale. Žena pa je od zno- traj tarnala, češ, »takega pjanca ne mara za moža« in da mu je napravila postelj v kleti, kamor naj gre spat. Čez nekaj časa je vendar odprla in mož je prišel v kuhi- njo. Samo nekaj zbadljivih besedi od stra- ni žene je bilo še slišati in nastal je mir. Sosedje so bili mnenja, da je vsega pri- zora, ki ni bil prvi te vrste, konec. Po pre- teku kake četrte ure so stanovanjci sosedne- ga in pritičnega stanovanja začeli vol- padec in nato nekaj šum, kakor bi kdo z nogami po tleh drgnil; za vzrok tega ro- pota se pa nobeden ni zmenil. Približno ob tri četrt na tri zjutraj je Sevshek s tr- kanjem na steno in tla sklical sosedo in hišnega gospodarja. Ko sta oba prišla po- gledat, jima je nesrečni mož ves obupan re- kel: »Mrtva je, m

med katerim smo opazili deželnega odbornika dr. Zajca, svetnika trgovske in obrtne zbornice gg. Kregarja in Ogrina ter več občinskih svetnikov. Z navdušenjem je občinstvo sprejelo solista g. Jeločnika, ki je znan po svojem zvonkem tenorju, in nadebudnega baritonista Prosenca. Prav krepko in polno je udarjal tamburaški zbor katoliškega mladeniškega društva, ki je požitnovalno prevzel sodelovanje pri prireditvi. Na ta zbor, ki se z vsakim nastopom bolj izpopolnjuje, je katoliško mladeniško društvo lahko ponosno. Na sporedu sta bili tudi dve igri, v katerih je mnogo moči prvokrat nastopilo, pa so pokazale že precejšnjo verziranost, nekaj vlog nam je pa zelo ugaljalo. Občinstvo je bilo prav zadovoljno. Naj bi mlado društvo z vsakim dnem napredovalo in rastlo!

Ij Poročil se bo 25. t. m. trgovec Leon Hamann z gščno. Edit Gerstner, hčerko koncertnega mojstra.

Ij Strašno! Graški listi prinašajo strašna poročila, ob katerih se Nemcem groze jeze lasje. V graškem orfeju je bil namreč neki natak tako predrzen, da je delil slovenske računske litke. In radi tega je vse graško nemško časopisje mobilizirano. Če bi se pa v Ljubljani Slovenci škandalizirali nad nemškimi računskimi listki, bi se pa isto nemško časopisje drlo o »prenaletosti« Slovencev.

Za božična in novoletna darila za vojake c. in kr. vojske, ki opravljajo službo na državnih mejah je doslej nabrano na Kranjskem 18.648 K 18 vin. Natančni izkaz v uradnem listu.

Ij Zopet nekaj veselega z mestnega magistrata. — Doneski k libretu za opero »Na mestni policiji«. Stara navada je, da se pusti »veliko obetajoče« hudodelce fotografirati in njih slike shraniti v takozvanem hudodelniškem albumu. Nekega popoldne v preteklem tednu so se na policijski stražnici ravno pripravljali, da pošljejo hudodelca P. fotografirati. Ko pride na stražnico prileten možiček K., že po vnanjem soditi sluga trgovske hiše, hotel naznaniti, da je našel na cesti 30 vreč. Poslušajoči stražniški vodja mu veli počakati. Vodja nato pozvoni in dolg stražnik se prikaže, kateremu naroči: »Vzemite P. in peljite ga fotografirati!« Stražnik gre, opaze sablo in ko se vrne, stopi k čakajočemu slugi: »Pojdiva!« Sluga si misli: »No, pa pojdiva; gotovo imajo pisarno za najdene stvari kje zunaj.« Stražnik ga pelje nato po Stritarjevi ulici čez franciškanski most, Marijin trg in slugi začne vroče postajati, češ, pisarne za najdene stvari vendar ne more magistrat imeti tako daleč zunaj. V svoji ponižnosti dvigne oko k možu postave rekoč: »Gospod, mene je sram! Ljudje me tako gledajo! Kam me pa peljejo? Saj vendar nisem nič napravil!« Prezirljivo ga pomeri oko postave od nog do glave, češ, vsak falot se potem dela nedolžnega, ko ga dohiti roka pravice, in pravi: »Tiho! Služba je služba!« in molče sta nadaljevala pot, ker je sluga videl, da je vsak boj s polumesecem brezupen. Ko prideta v Sodniško ulico, ga stražnik pelje v nek svetel prostor in tu so naenkrat pričeli spravljati skupaj različno orodje in stražnik mu je veli vstesti se na stol in roke na prsih prekrižati. Smrten strah je ubogega slugo spreletaval, ko so postavili predenj aparat z dolgo naprej štrlečo cevjo. Vendar ljubeznjivi gospod pri aparatu ga je potolažil, češ, da ga bodo fotografirali. Sedaj si sluga zopet ni znal tolmачiti dobrosrčnosti ljubljanske policije, da ga pusti na stara leta zastoj fotografirati, dokler nista prišla s stražnikom nazaj na magistrat in ga je stražnik peljal k ječarju: »Tega-le falota dajte nazaj v luknjo!« se je glasilo povelje. Ječar pa, moder mož, se je branil, češ, da tega hudodelca niti ne pozna. Šele sedaj se je K. razjasnilo, da so ga zamenjali s hudodelcem in dejal je: »Kaj človeka vse ne doleti; toliko sem star, a nikdar se nisem imel opraviiti z gosposko, tako sem bil pošten, a sedaj bi pa kmalu sedel v ječi kot hudodelec.«

Ij Umrl je v bolnišnici Ignacij Medved, 82 let star, ki je svojčas služil pri škofu Vidmarju in Wolfu.

Ij Poročil se je danes v stolni cerkvi g. Henrik Lobe, nadučitelj s Krke, z g. Fani Vidmar iz Ambrusa. Poročal je ženinov brat č. g. Janko Lobe. Obenem se je v mali, a prijetni družbi nabralo 12 K za »Slovensko Stražo«.

Ij Umrl so v Ljubljani: Karmen Marija Vlasta Osimič, hči c. kr. davčnega asistenta, 16 mesecev. — Ivan Florjančič, čevljar, 70 let. — Ursula Škof, strežnica, 57 let. — Viktor Fischer, krojač, 31 let. — Terezija Zavrl, žena tovarniškega delavca, 42 let. — Tomaž Kravogel, bivši premoogar, 58 let. — Ivan Tomlin, užitar, 77 let. — Ivan Hafner, kočar, 71 let. — Peter Mešnik, železniški čuvaj, 33 let. — Ursula Zmrzlikar, občinska uboga, 80 let. — Franja Trebar, bivša dninarica, 78 let. — Cecilija Keržič, strežnica, 52 let.

Ij Tatinska družba aretovana. Te dni je policija aretovala 22 letnega plakaterja in snažilca oken Karola Schwennerja, kateri je stanoval v nekem podstrešju v trnovskem predmestju skupno z dvema ženskama in v hotelih kradel kar mu je prišlo

pod roke. Poleg žensk, ki so jih tudi zaprl, je bil v zvezi s tatvinami tudi nek brezposelni trgovski sluga. Vse aretovance so izročili sodišču. Natančneje o tem bomo še poročali.

Ij V vojski na Balkanu! »Slov. Straža« se je posrečilo dobiti najnovejše slike z Balkana in dogodkov zadnjega časa. Slike so tako krasne, da vsak gledalec misli, da se osebno udeležuje dogodkov na Balkanu. Vidi se prizori, do katerih ni imel pristopa noben kinematograf. To najzanimivejše dosedanje skoptično predavanje se vrši v nedeljo, dne 26. januarja 1913, ob 5. uri popoldne v veliki dvorani »Uniona«. Predava g. profesor Šarabon. Nad 100 slik! Vstopnina: Sedež prve vrste 60 h, druge vrste 40 h, stojšče 20 h. — Prihitite vsi! Kdor želi videti res izvirne slike balkanskih dogodkov, naj prihiti v nedeljo popoldne, dne 26. t. m., v »Union«!

Berolinski zdravniki v Srbiji. Na poziv in na stroške Srbije je dne 14. t. m. več berolinskih zdravnikov v Srbijo odpotovalo. Ekspedicijo vodi zasebni docent dr. Böhme - Kiel in odpotuje v Niš in v Vranje, kjer razsajajo kužne bolezni; dr. Malade iz Treptova in nadzdravnik dr. Waldmann iz Monakova sta že dne 11. t. m. odpotovala v Srbijo, drugi so pa dne 14. t. m. odpotovali.

— **Novice iz Amerike.** V Supplies premogovniku v Johnstownu, Pa. je ubilo rojaka Antona Brenčiča. — V Bloctonu, Ala. je vlak povozil 41letnega Antona Brilija iz Rajhenburga, ko je šel k zdravniku. V stari domovini zapuščala ženo in pet nedoraslih otrok.

Darovi.

Podpornemu društvu za slov. visokošolce na Dunaju so v času od 13. decembra 1912 do 6. januarja 1913 darovali: 100 K: Klub naprednih slovenskih akademikov v Celju; 40 K: Dr. Ivan Zolger, ministrski svetnik v predsedništvu ministrskega sveta na Dunaju; po 20 K: Dr. Ivan Pekelj, sodni svetnik v pokoju na Dunaju, dr. D. Treo, odvetnik v Gorici, Franc Dukič, dvorni svetnik na Dunaju in dr. F. Müller, odvetnik v Celovcu; po 10 K: Niko Lenček, notar v Škofjiloki, I. Oblak, trgovec na Vrhniki, dr. Anton Božič, odvetnik v Celju, dr. Fran Horvat, notar v Brežicah, Ferdinand Souvan, veletržec v Ljubljani, županstvo ind. kraja Ajdovščina, Oton Ploj, notar v Črnomlju, dr. Tomaž Horvat, odvetnik v Ptuj, dr. Vek. Kukovec, odvetnik v Celju, Maks Pleteršnik, profesor v pokoju v Ljubljani, Ignacij Zupan, učitelj v Brežicah ob Savi, Anton Reich, ravnatelj v Gradcu, Jak. Kogej, notar v Postojni, Prokop vitez Grasselli na Dunaju, dr. A. Lavš v Splitu in tvrdka Uršič in Lipej v Brežicah ob Savi; 6 K: Dr. Ignacij Žitnik, deželni in državni poslanec v Ljubljani; po 5 K: Dr. Urban Lenež, odvetnik v Slov. Bistrici, Alojzij Tavčar, profesor na realki, inženir Jan Rataj, oba v Ljubljani, Dora Klobova, poštarica v Gorenji vasi, Matija Marinček, notar v Trzinu, Anton Trstenjak v Ljubljani, dr. Anton Medved, profesor v Mariboru, dr. Fr. Derganc, primarij v Ljubljani, Anton Travn na Jesenicah na Gorenjskem, Luka Lavtar, profesor v Mariboru, Norbert Zanier, veletržec v St. Pavlu p. Preb., Andrej Podhostnik, župnik na Rečici ob Savi, dr. Jakob Doljan, sodni svetnik v Postojni, Fran Vidmar, okrajni sodnik v Bovecu in dr. I. Roja, zdravnik v Bazovici p. T.; po 4 K: Ivan Murnik, cesarski svetnik v Ljubljani, Ivan Grafenauer, profesor v Ljubljani, in dr. Silvija Hrašovec, okrajni sodnik v Rudolfovem; po 3 K: I. Omers, župnik v Sežani in dr. Alojzij Kraut, odvetnik v Kamniku; po 2 K: Karl Planinšek, trgovec, Ivan Krullec, vadniški učitelj, Fran Abulner, pristav mestne hranilnice, vsi v Ljubljani, Jožef Kržišnik, gimn. profesor v St. Vidu nad Ljubljano in dr. Fr. Kogej na Jesenicah na Gorenjskem; 1 K: Josip Meden, posestnik v Senožečah. — Skupaj 500 K. — S toplo zahvalo za prejete darove združuje društveni odbor iskrene prošnje, da se spomnijo visokošolskega dijaštva sredi zime še drugi dobrotniki in vpošljejo podpore na naslov blagajnika: Dr. Stanko Lapajne, dvorni in sodni odvetnik na Dunaju, I. Bräunerstrasse 10.

Telefonska in brzojavna poročila.

KONKORDAT SRBIJE Z VATI-KA-NOM.

Belgrad, 20. januarja. Te dni odpotuje specialni srbski delegat v Rim, da se on iz Vatikanom pogaja o konkordatu. Srbija hoče priznati katoličanom najširšo versko svobodo, zahteva pa, da Avstrija izgubi katoliški protektorat nad Albanci.

TURSKA POROČILA O POMORSKI BITKI 18. T. M.

Carigrad, 20. januarja. (Oficielno.) Semkaj je priplula transportna ladja »Re-

sid-paša« s 70 ranjenci iz pomorske bitke z Grki. — Ladja »Hamidie« plove še po grških vodah in je z mornariškim ministrom v radiotelegrafični zvezi. Bitka med turškim in grškim brodom se je bila med Tenedosom in Lemnosom in je trajala več ur. Izgube so bile na obeh straneh velike. Turško brodovje se je v Dardanele vrnilo. Privatno se poroča, da je bila grška ladja »Averov« poškodovana. Turško brodovje se je pa polnoštevilno vrnilo. Boj se je vršil tri in pol ure pri otoku Luros. Na obeh straneh je bilo nekaj poškodb.

KAKO MISLI TURČIJA VELESILAM ODGOVORITI.

London, 20. januarja. »Reuter« poroča, da bo odgovor Porte na noto velevlasti v nekem oziru zadovoljiv. Turčija namreč ne bo brezpogojno rekla: non possumus!, marveč pokazala svojo voljo, da d skutira dalje. Ker bo Porta navajala razloge za svoje stališče, bo velesilam dana možnost te razloge ovreči in nadaljevati akcijo, da se Turčija uda nasvetom velesil. Večina v turškem ministrskem svetu se je izjavila za mir. Odgovor Porte ne bo kategoričen in pustil odprto možnost nadaljnega pogajanja. Vendar se bo moralo to s primerno naglico vršiti, ker balkanske države že zaradi ogromnih stroškov, ki jih to zavlačevanje povzroča, ne bodo mogle dolgo čakati.

V BELGRADU SO OPTIMISTI.

Belgrad, 20. januarja. Tukajšnji krogi ne verujejo, da bi se premirje odpovedalo. V Carigradu bodo najbrž že v torek našli formulo, da se bodo mirovna pogajanja zopet začela.

KONFERENCA VODITELJEV SRBSKIH STRANK.

Belgrad, 20. januarja. (Uradno.) »Pravda« poroča, da so poslanci skupščine dobili obvestilo, da bo srbska vlada v bližnjih dneh sklicala na posvetovanje voditelje strank. Na posvetovanju se bo razpravljalo položaj in nadaljno postopanje; razjasnilo se bo tudi vprašanje razmerja med zavezniški in ureditve meja. Tako se na diskretnejši način doseže ista svrha, kakor če bi se sklicala skupščina, kar za enkrat ni umestno.

RAZMERJE MED SRBIJO, BULGARIJO IN ČRNOGORO.

Belgrad, 20. januarja. (Uradno.) V političnih krogih se z zadovoljstvom opaza, da so bulgarski listi razen dveh šovinisti

evidenca o vseh že izišlih prevodih? II. Kaj naj bi se prevedlo a) iz slovenskih literatur (bolgarske, ruske, poljske, češke)? b) Kaj iz drugih literatur (angleške, francoske, italijanske itd.)? — Dobro bi bilo, ko bi gospoda, ki se zanimajo za stvar, pa se morda ne bodo utegnili udeležiti sestanka, pismeno Matici sporočili svoje mnenje.

Primorske vesel.

p »Kmečka zveza« za koperski kraj je imela 17. t. m. svoj javni shod v Št. Petru v Piranski okolici. Govorila sta načelnik Andrej Medoš in en odbornik v navzočnosti obilo zbranega ljudstva. Shod je sijajno uspel.

p Stavka pri parobrodni družbi. Včeraj je izbruhnila stavka kuharjev in strežnikov pri parobrodni družbi »Dalmacija«. Delo je za hip zastalo, a družba je že najela drugo osebo. Parnik »Split« je odplul iz Trsta. Upajo, da bode kmalu dosežen sporazum in stavka končana.

Koroške novice.

k Vojaška godba prvokrat pri slovenski veselici v Celovcu. V nedeljo 26. t. m., priredi v hotelu Trabesinger slovenska čitalnica v Celovcu predpustno veselico. Pri veselici svira godba 17. pešpolka. Polkovno povelje vabi k veselici tudi častnike.

Štajerske novice.

š V nemški službi. Sami za vsako akcijo nezmožni pobirajo sedaj liberalci v svojem boju proti slovenski obstrukciji zvesto vse stopinje za Nemci in prihajajo tudi z že večkrat ovrženo trditvijo, da sedanji slovenski poslanci ne vedo, kaj bi radi dosegli z obstrukcijo. Liberalci in Nemci operirajo sedaj z nekim dogodkom, ki se je baje izvršil pri zadnjih pogajanjih veleposestva, češ, da slovenski delegatje niso veleposestvu izročili detajliranih zahtev. To pesem ponavlja tudi celjski Marckhl v sobotni »Deutsche Wacht.« V istini pa stvar stoji drugače, kakor se je od slovenske strani ponovno, in ne samo enkrat, konstatiralo. Ker se je med pogajanjih vrgel iz deželne službe slovenski uradnik radi narodnosti, zahtevali so slovenski zastopniki reparacijo, katero pa sta veleposestvo in deželni odbor odklonila. Na podlagi tega dogodka pač ni imelo pogajanje z veleposestvom nobenega pomena več in izročitev detajliranih zahtev, to se pravi nadaljevanje pogajanj bi bilo za Slovence skrajnopolitično. Liberalci zahtevajo z Nemci vred od naših poslancev, da se pogajajo dalje, tudi če med pogajanjih dobe Slovenci zausnico. Očitane zaradi detajliranih zahtev je tudi radi tega očitno brezpredmetno, ker je vendar vsakemu znano, da so se slovenski in nemški zastopniki že dve leti pogajali na podlagi natanko preciziranih zahtev, in da je lansko leto bil uspeh verjeten, ako bi skupina okoli Wastiana zaradi garancije naenkrat ne zbežala. Ali naj Slovenci vedno nanovo deklarirajo ali napišejo svoje zahteve, kadar si to kak Nemec izmisli? Da Nemci na ta način omalovažujejo Slovence, se ne čudimo, a da slovenski liberalci tako hlapčevski mislijo in čutijo, to je naroden škandal!

š Sedaj vemo! Slovenski narod je dosedaj vedno mislil, da je le nemška prenapetost kriva, ako se Nemci še vedno ne uklonejo zahtevam slovenske obstrukcije. Toda temu ni tako, skromni celjski liberalni generalštab poroča namreč v »Slovenskem Narodu« pod izmišljeno firmo »Iz Gradca«: »Klerikalci bi bili mnogo več dosegli, ako bi bili že leta 1910. stopili v dotiko ne le z naprednim poslancem dr. Kukovcem, temveč tudi z vsemi drugimi činitelji na Spodnjem Štajerskem...« To je torej edina napaka, zaradi katere se liberalci tako razkačeno zaganjajo v slovensko obstrukcijo. Najprej osebna občutljivost in potem — narod!

š Celje. Dan za dnem prihajajo celjski liberalci v svojem časopisju s trditvijo, da se S. L. S. ne zanima za celjsko gimnazijsko vprašanje, čeprav je tudi liberalnim voditeljem znano, da se je v tem vprašanju samo v enem letu izvršilo več posredovanj, kakor prej v štirih letih skupaj, ko je imela liberalna stranka še tri svoje državne poslance, ki so vedno z vlado praktirali. Tudi povodom zadnje obstrukcije v državnem zboru se je od vseh slovenskih poslancev, kot eden obstruirali, večkrat navajala kot eden izmed vzrokov nezadovoljnosti tudi ta točka. Sicer pa je liberalna stranka vladi mnogo bližja, ker pobija vladi neljubo slovensko obstrukcijo v Gradcu in na Dunaju, naj torej ona poskusi svojo srečo. Vlada bo vendar svoje hlapce plačala. Poslanci S. L. S. pa bodo še nadalje iz-

vrševali svojo dolžnost vestno in odločno.

š Protestantovski župnik Mahnert zapusti Maribor in se preseli v Bonn, kjer bo glavni tajnik društva »Evangelischer Bund«, ki ima 480.000 članov.

š Umrl je v Št. Vidu pri Ptuj občinski svetovalec Oswald Toplak.

š V smrti na vešala je bil pred porotniki v Ljubnem obsojen roparski morilec Polz.

š Umrl je v Gradcu vpokojeni vseučiliški portir Jožef Reiter.

š Služkinja zažgala stanovanje. Soproga višjega finančnega svetnika dr. pl. Ddrasenoviča v Gradcu je dne 18. t. m. popoldne slišala v kopalnici prasketanje, obenem pa se je širil smrad po ognju. Hotela je v kopalnico, a tega ni dopustila njena služkinja, 20letna Julija Schwarz iz Gleichenberga. Gospa je nato poklicala sosede, ki so vdrli v kopalnico; nasproti jim je planil hud ogenj. Vendar se je posrečilo odpreti vodovod, nakar je bil ogenj kmalu pogasjen. Služkinja je bila med tem popolnoma apatična. Svojo obleko, ki jo je imela spravljeno v omari pred kopalnico, je bila prenesla na drug kraj. Dognalo se je, da je namenoma zažgala kopalnico. Sprva so mislili, da je pijana, a zdravnik je bil mnenja, da je najbrž blazna, nakar so jo uvedli na opazovalnico za umobolne.

Obrtne zadeve.

Ij Razstava vajenskih del v Ljubljani. Kakor leta 1904., tako se namerava tudi letos prirediti razstavo vajenskih del v Ljubljani in sicer prve dni meseca maja. Dobro nam je še v spominu prva razstava, ki je tako sijajno uspela, da je nadkrija vse do tedaj prirejene razstave po drugih kronovinah. Ne samo udeležba vajencev, marveč tudi naravnost krasna dela, ki so jih razstavili, so nam pričala, da so naši domači fantje za pouk in izobrazbo zelo pristopni. Dati jim je treba le prilike, da se izobrazijo in pokažejo svoja dela. Gotovo je, da so se po poteku devetih let razmere precej izboljšale, zlasti, ker se je preosnovala obrtno - nadaljevalna šola po strokah in se je upeljal dnevni pouk. Vse to ugodno vpliva na obrtni naraščaj, kajti brez šolske izobrazbe je tudi napredek pri učenju obrta nemogoč, oziroma zelo otežkočen. Kakor leta 1904., je tudi letos deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug dala inicijativo za prireditve razstave vajenskih del. Zveza je povabila merodajne kroge k skupnemu posredovanju, katero je imelo tudi uspeh, da se je izvolil ožji odbor, ki naj izvrši vse predpriprave in si zagotovi od merodajnih korporacij potrebno podporo. Na čelo tega ožjega odbora je tudi to pot stopil c. kr. vladni svetnik in ravnatelj c. kr. obrtne državne šole gospod Ivan Šubic. Občinski svet ljubljanski in deželni odbor kranjski sta dovolila odboru podpore po 400 K, trgovska in obrtna zbornica pa je darovala 200 K. Upati je, da s primernim zneskom prispeva tudi zavod za pospeševanje obrtni na Kranjskem in z izdatno podporo c. kr. ministrstvo za javna dela. Ko je bila zagotovljena primerna vsota podpor, so je vršilo novo posvetovanje, na katerem se je sestavil širši odbor. Vsem obrtnikom in tovarnarjem se pošlje obvestilo o prireditvi razstave in prošnja, da svojim vajencem dovolijo izdelati in razstaviti primerna dela. Razstava bo spojena tudi z risbami, ki so jih vajenci izdali obrtni nadaljevalni šoli. Tako vse kaže, da bode razstava tudi to pot lepo uspela in pričakovati je, da se je vajenci brez izjeme vsi udeležijo in s tem pokažejo svojo pridnost, marljivost in sposobnost.

Prodajam dve mali vili

za ceno po 11.000 K; takoj treba plačati le po 5000 K; na lepem prostoru pod Rožnikom, posebno pripravi za kakega gospoda v pokoju. Več pove lastnik T. Čeh, pod Rožnikom 267.

218

Globoko potrtega srca naznajamo pretržno vest, da je gospod

Ivan Zupan

nadučilj v Dolskem

danes dopoldne nenadoma izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb nepozabnika rajnika se vrši v sredo, dne 22. januarja ob pol 10. uri dopoldne na pokopališču sv. Agate v Dolskem.

V Dolskem, dne 20. januarja 1913.

Žalujejo ostali.

204

Bog neskončno modri in pravični, ki zapoveduje nebesom in zemlji, je poslal danes, dne 19. januarja ob pol 10. uri dopoldne svojega angelja miru, da je zatisnil oči naši predragi materi in stari materi gospej

Marija Švajger roj. Koman

ki je po kratki, mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajočo, v 70. letu svoje dobe izdihnila svojo blago dušo.

Pogreb nepozabne naše ranjce matere bo v torek, dne 21. januarja ob 8. uri zjutraj na župno pokopališče sv. Vida.

Svete maše zadušnice se bodo brale v isti cerkvi.

Spominjajte se v molitvah naše matere.

Dvor nad št. Vidom pri Ljubljani, dne 19. januarja 1913.

Žalujejo ostali.

213

Anica in Franc Kuralt, mag. pharma., naznanjata žalostno vest, da je njih nadvse ljubljena mama, gospa

Fani Kuralt

večova po c. kr. davčnem upravitelju, dne 18. t. m. po kratki, mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v ponedeljek, dne 20. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Bodi rajnici ohranjen blag spomin.

Senežeče, 18. januarja 1913.

(Brez posebnega obvestila.)

Fin glasovir

se ceno proda. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 209. (Znamka.)

Absolvent kmetijske in vinarske šole

vojaščine prost, samski, z večletno prakso v gospodarstvu, išče primerne službe. Vprašanja na upravnishvo tega lista pod št. 207.

Izprašan

strojnik,

kurjač in ključavničar, želi službo premeniti. Več se poizve v upravnishvu »Slovenca.« 206

Razpisuje se

služba tajnika

protialkoholne zveze »Sveta vojska«.

Biti mora brezmadežnega življenja in abstinent, ter znati na stroj pisati, stenografirati ali samostojno koncipirati in predavati. — Plača po dogovoru. — Ponudbe na predsedstvo »Svete vojske« v Alojzijevisču.

Britski pomočnik

se sprejme 27. t. m. oziroma takoj, dober in zanesljiv delavec, v stalno službo pri Ivanu Nep. Kastelcu, brivcu.

Ljubljana, Sv. Florijana ulica 25.

Odda se v najem dobro idoča, ob glavni cesti v Logatcu ležeča

trgovina

z mešanim blagom, pod zelo ugodnimi pogoji. Naslov pove upravnišvo »Slovenca« pod št. 200. (Znamka za odgovor!)

Razglas o prodaji.

Iz konkurznega sklada Leopolda Kolmanna v Ljubljani, Sodna ulica št. 4, se ima prodati celo skladišče blaga, sestojee iz suknene in drugega blaga, platna, zastorov, preprog, oblek za gospode, dečke in otroke, damskih srajc, miznih oprav itd. en bloc iz proste roke.

Vabijo se oni, ki nameravajo kaj kupiti, da vložijo svoje ponudbe do 30. t. m. pri podpisanim oskrbniku konkurznega sklada (Franca Jožefa cesta 5), ter se tudi tam morejo vpogledati cenilni zapisniki.

Na željo se lahko pogleda skladišče blaga.

Ljubljana, dne 18. januarja 1913.

Dr. Otto Vallettschag.

Poincaré

Velikomeslni bazarji.

Bazar, trgovsko podjetje, kjer se dobi vsakovrstno blago, je posebno udomačen v Orijentu. Na Balkanu ima vsako mesto svoje bazarje, kjer se more dobiti blago za vse tamošnje potrebe. Tem bazarjem so določeni posebni deli mesta. Koncem 18. stoletja so tudi v zahodno Evropo zanesli idejo bazarjev. Danes so razširjeni po vseh večjih mestih Francije, Anglije in Nemčije. Prednjači pred vsem Amerika s svojimi velikanskimi bazarji. Sevega niso ti bazarji zdaleka podobni orijentskim; ti moderni bazarji so velikanska skladišča, kjer se more kupiti vsakovrstno blago: pohištvo, obleke, obuvala, pletenine, preproge in druge vezanine od najprostejšega do najfinejšega izdelka, dalje drogerijske stvari, kolonialno blago, živila, meso, sploh vse mogoče stvari.

Najvažnejši bazari na svetu so v Parizu, Londonu, New Yorku, Čikagi in Berlinu, velike bazare imajo tudi ostala velika mesta zlasti na Francoskem in Angleškem.

Prvi bazar v zahodni Evropi je ustanovil francoski bankir Fromm že za časa Ljudevita XV. V Parizu se danes slovi bazar »Au Bon Marche«, ki ga je ustanovil Baucicaut. Bazar trguje z modnim blagom. Ima velikanski promet nad 200 milijonov na leto. V bazarju se dobe najdražje, pa tudi preprosto modno blago. — Še znamenitejši bazar pa je »Les grands Magazins du Louvre«, ki ga je osnoval leta 1854. neki Chaudard. Ta mož je pričel svojo karijero kot trgovski pomočnik s 100 franki mesečne plače. Ko je ostavil svet, je zapustil 200 milijonov frankov, ki jih je prislužil z bazarom. Mož je pa imel tudi talent. Da bi dvignil svoj bazar, se je posluževal raznih načinov, da je privlačil kupce. Dajal je premije za kupljeno blago, darove za otroke odjemalcev, neugajajoče blago zamenjal, vzel tudi nepokvarjeno blago, ako se ni mogel kupec nikakor zadovoljiti, tudi nazaj brez kakega odbitka na ceni. Vse to je vlekel ljudi skupaj. — Bazar se je pozneje pretvoril v delniško družbo. Izdale so se akcije po 2500 frankov. Te akcije se danes prodajajo po kosu za 250.000 frankov! Ker se bazar tako visoko rentira, da nosi obresti od te vsote. Srečni tisti, ki so tedaj kupili tako delnico, danes so bogataši! Prometa ima bazar letno 150 milijonov frankov.

Enaki bazarji so osnovani tudi na Angleškem. Razvili so se iz konzumnih zadrug, ki so jih ustanovili uradniki in častniki. Še sedaj so ti bazarji nekake zadruge. Bazar »Army and Navy Co«, ki je nekaka velika zadruga, ima svoje podružnice po Angliji in kolonijah v Avstraliji, Južni Afriki, Indiji in Kanadi. Ima nad 70.000 članov. Promet ima velikanski, dasi se prodaja samo članom. V Londonu je tudi velikanski bazar »Whiteley«, v katerem je uslužbenih nad 6000 oseb.

Z ogromnimi bazarji se odlikuje pred vsem Severna Amerika. Zlasti je velik bazar v Chikagu »Marschall Field and Co.«, ki ima 10.000 uslužbenecv v svojih prodajalnah. Ima tudi lastne tvornice. Vse to pa je zgrajeno skupaj, na enem prostoru.

V Nemčiji se nahaja nad 100 bazarjev, ki pa niso tako ogromni, kakor francoski ali angleški. Povprečno imajo okrog dva milijona mark letnega prometa.

Moderni bazarji so zgrajeni tako, da ima že stavba sama privlačno silo za kupce. Stavba sama je prava kričeca reklama. V stavbo, kjer se nahajajo vsi oddelki drug poleg drugega, ima pristop vsak, brez ozira, ali misli kaj kupiti ali ne. V bazarju so kavarnarje in gostilne, da se obiskovalci lahko okrepčajo. V bazarju imajo pisarne zavarovalnice za življenje. Komur se kako blago dopade, si ga izbere in če malo počaka ali pa gre na izprehod po bazarju, ima že izgotovljeno obleko, ker ima bazar tudi zelo izurjene krojače. Posebno veliko ugodnosti

nudi bazar tujcu. Ne da bi mu bilo treba povpraševati po mestu, dobi tu vse, kar želi, in še cenejše, kakor drugod.

Organizacija dela v bazarjih je prav vzorno urejena. Ves aparat mnogoštevilnega osebja različnih strok vrši svoje opravilo točno kakor stroj. Veliko število tehnikov, strojnikov, obrtnikov raznih strok, delovodij, prodajalcev, pisarniških uradnikov, slug itd. dela po gotovem redu, da izvrši vse zahteve, ki jih stavijo dan na dan nešteti kupovalci.

Vsi uslužbenci so v svoji stroki popolnoma izučeni in za svoje delo jako dobro plačani s starostno preskrbo vred. Vsled dobre plače in stalne službe si nameščenci ne iščejo dela drugod. Bazar ima tako veliko korist, ker se nameščenci popolnoma uživajo v svoj posel.

Poleg drugih ugodnosti, ki jih nudijo bazarji, je posebnega pomena tudi to, da se dobi blago v bazarjih dosti cenejše, kakor po drugih manjših podjetjih. Bazarju je to tudi mogoče. Dela se z velikim kapitalom, kupuje direktno od tovarn, oziroma iz prve roke, dobi cenejše blago, ki se tudi cenejše potem prodaja. Poleg tega dela radi ogromnega prometa z manjšim dobičkom. Režija v bazarju je razmeroma mnogo cenejša, kakor po manjših podjetjih. Za mesta, ki imajo bazarje, so ti v času sedanje hude draginje pomenljiv faktor.

Hvalevredno je zlasti to, da se snujejo bazarji kakor zadruge. Bazar je sploh neka velika zadruga trgovcev. Naši trgovini bi tudi ne bilo na kvar, če bi se organizirala in nakupovala blago na skupen račun. Preskrbovala bi lahko trgovcem na deželi cenejše blago in s tem okrepila trgovski življenj. Zbiranje sil za dosego skupnih ciljev je potreba današnjega časa.

Po svetu.

Rusi in šolstvo. V zadnjih petnajstih letih se je za ljudske šole med Rusi mnogo naredilo. Do leta 1860. je bilo v orjaški Rusiji samo 4077 ljudskih šol. A že ob koncu 60 let je naraslo število ljudskih šol na 22.700. Za Aleksandra II. je bilo ljudsko šolstvo še posebno napredovalo. Ob koncu njegovega vladanja so imeli Rusi že 43.385 ljudskih učilnic. Izmed vseh dosedanjih ruskih carjev je za rusko šolstvo še največ storil sedanji car, zlasti po nesrečni rusko-japonski vojni. Dandanes se na Ruskem ponosno dviga 100.295 šolskih poslopij. Za ljudsko izobrazbo deluje 154.177 učiteljev in učiteljic. Vsako jutro pa hiti v šolo na Ruskem nepregledna armada šolarčkov, namreč 6.180.510. Samo kar vlada sedanji car, se je zgradilo nanovo 59.910 ljudskih šol. Strokovnih obrtnih šol imajo Rusi danes 2748. Plače učiteljev začenjajo z 800 kronami, plača definitivnih učiteljev pa znaša 1000 do 1270 kron. — Kjer šolstvo tako impozantno napreduje, je nada v boljše bodočnost naroda pač upravičena. V pravi ljudski omiki je moč države, pri zamenjanju ljudskih šol pa propadajo narodi, kakor je podlegel turški Goljat v balkanskih bitkah slovanskemu kulturnemu elementu — Davidu.

Kako rešuje mažarski birokratizem slovaške vloge. Dne 11. septembra 1910. l. so sklenili slovaški trgovci in obrtniki na shodu v Lipt. Sv. Miklavžu ustanoviti trgovsko in obrtniško društvo. Društvena pravila so bila 7. decembra 1910. l. poslana na ministrstvo za notranje reči v odobrenje. Ali šele čez 2, reči dve leti koncem minolega meseca 1912. l. je dobil vlagatelj dr. Pavel Mudron od ministrstva za notranje reči odgovor, da društvo nista dovoljeni, »ker društveni ustanovitelji in okoliščine, v katerih so hoteli društvo ustanoviti, ne jamčijo dovolj, da bosta nameravani društvi edinole v obsegu društvenih pravil deovali.« — Ministrstvo bi bilo prav tako lahko odgovorilo, da slovaških trgov-

skih in obrtniških društev ne dovoli na noben način, če bi bila še tako potrebna in koristna, ker je a priori proti vsemu, kar je slovanskega. Vrlo slovaško ljudstvo nima pod madžarskim nasiljem res nobene pravice več. A kakor je zdrobil Slovan suženjstva verige v Macedoniji, prav tako bo tudi tunčinski Slovan zdrobil madžarsko nasilje. Zakaj naposled le pravica zmagaja. Za Turčinom pride Madžar na vrsto. Iz zgodovine narodov so vzete besede našega pesnika, ki pravi: »Sam zgubi svobodo, kdor jo drugim jemlje.«

Pošte v evropskih državah. Kakor povzamemo iz statistike avstrijskega trgovskega ministrstva, pride v naši državni polovici na vsakih 2959 prebivalcev pošta. Na Ogrskem pride en poštni urad na 3291, v Bosni in Hercegovini pa na 11.419 prebivalcev. V ostalih evropskih državah pa poslujejo poštni uradi tako-le: na eno pošto pride v Nemčiji 1584 prebivalcev, v Franciji 3065, na Angleškem in Irskem 1726, na Ruskem 10.132, v Italiji 3231, v Belgiji 4517, na Bulgarskem 1950, na Danskem 1703, na Grškem 2473, na Kreti 10.760, na Luksemburškem 2153, na Nizozemskem 3986, na Norveškem 689, na Portugalskem 1447, v Rumuniji 2275, na Švedskem 1469, v Švici 882, na Srbskem 13.643, na Španskem 3282, na Turškem pa pride en poštni urad na 26.587 prebivalcev. Potemtakem pride na en poštni urad največ prebivalcev na Turškem, t. j. 26.587, najmanj na Norveškem, t. j. 689 prebivalcev.

Društva.

— Slov. katol. akad. tehn. društvo »Danica« na Dunaju priredi vtorek dne 21. t. m. ob pol 8. uri zvečer v restavraciji Leithner (I. Auersperggasse 6) svoj II. redni občni zbor z običajnim sporedom in s slovesnim sprejemom novih članov.

— **Predpusno veselico** napravi v nedeljo 26. t. m. katol. delavska družba na večer pri Didiču v Idriji. V muzikalnem oziru je precej točk, ki so pri cecilijanski veselici vzbujale posebno pohvalo. Dr. Schwabovo »Dobro jutro« je društvo priredilo za orkester mesto spremljevanja z glasovirom. Ker je mešani zbor močan nad 60 grl in orkester dobro zaseden, se skladba sliši veličastno. Igrala se bo še igra »Anarhist«. Izborni program bode privabil gotovo polno dvorano, galerijo in verando, kakor navadno pri naših prireditvah.

Glasba.

Aleluja! Deset velikonočnih pesmi v čast Kristusu od smrti vstalemu. Za mešani zbor zložil Ant. Grum. regenschori pri sv. Jakobu v Ljubljani. Cena izvodu 1 K 20 vin. Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Zvezek obsega, kakor rečeno, deset velikonočnih pesmi in spev Regina coeli. Oblike je majhne (žepna izdaja), kar bo prav dobro služila pevcem, ki pojo pri velikonočnih procesijah.

Velika noč je eden največjih praznikov, praznik poln veselja in radosti; morajo biti torej tudi napevi primerne vselega značaja, kakoršnji so ti. — Vsi se odlikujejo po lepi melodiji in lahki harmonizaciji, so veseli in krepki.

Najlepša in najefektnejša v tej zbirki je brezdvomno zadnja, skladba Regina coeli laetare, ki ima na konci vpleteno veličastno velikonočno alelujo. To da prazniku pravi značaj, skladbo samo pa povzdigne.

Velikonočne praznike bomo letos izvanredno zgodaj obhajali. Zatorej naše cerkvene zборе na ravno kar izišle napeve opozarjamo, jih istim posebno priporočamo, da si jih kmalu nabavimo

in pridno študirajo. Dobivajo in naročajo se v Kat. Bukvarni v Ljubljani.

KNJIGOTRŽTVO.

Pouk zaročencem in zakonskim. Stavil Janez Zabukovec. Cena vezani knjigi 1 K 40 h. — Pisatelj je s to knjigo hotel podati ženinom in nevestam, pa tudi starejšim zakonskim zanesljiv kazipot, katera vodila naj bodo temelj zakonskega življenja, da bo isto srečno, zadovoljno in Bogu dopadljivo. Tudi pravi vzgoji otrok je posvečen dolg odstavek, ki je poln zlatih resnic in prekoristnih nasvetov. Iz vsake vrstice govori izkušnja, ki je vodila pisatelja pri sestavi te koristne knjige.

Vojska na Balkanu leta 1912. Peti in šesti sešitek tega prezanimivega dela, za katero se najširša javnost nad vse zanima, sta objednem izšla v zalogi »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani. Ta dva, posebno pa prihodnji sešitki se bodo odlikovali po zanimivih slikah vojnih pozorišč in vojnih dogodkov. Nadaljni sešitki izidejo zopet v rednih tedenskih presledkih. Temeljito znanje pisateljev strokovnjakov jamči za trajno vrednost tega dela. Naročniki se lahko še vsak čas prijavijo, nakar se jim dopošljejo že izišli sešitki.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Motor